

pustil poprej, ko se je o kateri koli stvari glasovalo ali sklepalo.

S posebnim spoštovanjem

Dr. J. Ev. Lipold.

V Šmartnem 1. junija 1873.

Za poduk in kratek čas.

Pod Radvanjskoj lipoj.

V Radvanji, nekdanji slovenski vesi slabe ure oddaljena od Maribora, pod severnim znožjem Pohorja, blizu belega dvora, v katerem stanuje, kadar je doma, prijatelj Slovencev, Frice Brandstätter, tam stoji stara košata lipa, ki ima zgodovinskega imena slavo, ker je pod njenimi vejami že prenmogo sladkega vina se iztočilo, marsikteri lovski in drugi „šmav“ se vršil, marsikteri Mariborčan se ga dobro nažajfal, da je nazaj gredé domu sam seboj se kregal in vsak kamen na stezi našel in premaknil. — Nove slave si je pa pridobila Radvanjska lipa v saboto 24. majnika, pravitisti den, ko so monarhisti v Parizu odpravili predsednika republike, Dolfija Thiers-a, — ker se je pod njo — namreč pod lipoj, a ne pod republikoj — slavil pričetek nove Radvanjske šole. Gledal je tudi in vse na tanko slišal, čeravno ni bil povabljen, poročevalec, ki hoče slovesnost ob kratkem popisati, da se postavi tudi v „Gosp.“ dostojin spominek Radvanjski lipo in šoli, ter se ne godi kakor sè Slomšekovim spominkom, ki v zmedeni registraturi marib. čitalnice pokopan leži.

Pri slovesnem cerkvenem opravilu v vendnavski škofovski kapeli so gg. učitelji lepo ubrano — nemški peli. Pri povzdigovanji so nazočili učitelji učencem kimali, da naj pokleknó, učitelji sami pa tega niso storili, kar je pač čuden „Anschauungs-Unterricht“. Kmetski otročiči so si menda mislili: Poklekovati in Boga ponižno moliti, je le za nas kmetske betice, ne pa za gospode! Po opravilu gre množica pod lipo. Oddelni se malo dragi bralec, da ti sape ne zmanjka! Pod lipo se je govorilo dolgo in mnogo, slabo in dobro, kakor je že navada in sad „poerbanega“ greha. Prvi je govoril g. Dominkuš, učitelj, ali prav za prav profesor na marib. pripravnici, nemško se ve da, kar je itak stara lipa že zdavno slišati navajena. Beseda ravno ni bila slabo sestavljena, ko ne bi bila tako grozno naduta, kar so mu nedavno tudi učitelji v Ptujci očitali. Med govor je bil vpletel nekoliko slovenskih besed — drobtinice za slovenske Lazarje od nemškega bogatina. Ko bi bil med govorom rajši rekel „Bog“ kakor pa „višji duh“, bi ga vsaj otroci in starši bili razumeli. —

Drugi govornik bil je Fricetov prijatelj g. Wretzel, ki se je kot šolski oča zahvalil vsem, ki so šolo ustanoviti pomagali. Da je tudi on nemški govoril, se ume samo ob sebi, kajti tudi njega je nemškutarska šolska omika mladih let dotle spravila,

da mile in lepe materinščine ne ume, kar ga pa ne zmodri, da bi kot šolski oča si prizadeval, da se šolska mladež bolj primerno vzreja. — Novi radvanjski učitelj, g. Jager, nadučitelj magdalenski, g. C., sta mirno in lepo nekatere besedice spregovorila. Naposled so še g. župnik magdalenski nekaj povedali. — Hudega se nič zgodilo ni, le da so vsi govorniki pod slovensko lipo, pod slovenskim Pohorjem, v slovenski vesi radvanjski, med slovenskimi stariši in otroci nemško govorili! To je merilo, kakošna da bode nova šola.

Potem so jedli in pili in se smejali. — Šola v Radvanji bila bi že dobra, ko bi bila za Slovence pametno in pedagogično uravnana, slovenska šola, in za nas, zadolžene Radvanjčane, ne tako draga. — Tako pa boš, lipa draga, gledala, kako da se ob stroških iz slovenskih rok in žuljev, od slovenskih staršev, mladež slovenska ponemčuje ter vzreja polutanski rod, najboljši material za tiste, ki hočejo meje veliki Nemčiji onkraj Krasa na obalah jadranskega morja zasaditi. Pa kaj zato? Vsaj je zdaj šola svobodna in še učitelji po vrhu!

Charivari, beri: šarivári ali pa po slovenski: čiri-čari.

Česar so vse Jezuiti krivi! „Marbg. Zeitg.“, torej list nemške inteligencije, piše: „MacMahonova, fanatično tercijska žena hlače nosi. Kakošna prememba po naredbi Jezuitov!“ da je namreč MacMahon predsednik ljudovlade postal. Al so mar tudi Jezuiti krivi, da so liberalci tako čudno bedasti?

Kako razni ljudje o eni in isti stvari različno sodijo! Kadar v pozni spomladi sneg zapade ali mraz nastopi, žalujemo navadni ljudje ter smo si v skrbi, kaj bo? Vse drugače mestni postopač, kteremu ni treba zemlje obdelovati in davkov plačevati, pa vendar svoj gotov in dober zaslužek ima. Eden takih je načelkal te dni sledeče vrste v „Tagesp.“: „V Ljubljani je začelo včeraj (31. maja) ob štirih popoldne snežiti. Gorkomer je kazal samo 7 stopinj gorkote. Malo tolažbe za izlete.“

„Političen katekizem!“

S polnim prepričanjem rečemo, da kar je verski katekizem katoličanu, je ta „politični katekizem“ vsakemu državljanu, ki hoče kaj več biti kakor metla v rokah sebičnih kričalcev in ljudskih goljufov. Na 48 straneh prav umevno pisane, zlata vredne knjižice najdeš natančni poduk o državi in njeni ustavi od začetka (oktoberska diploma) noter do nove aprilske ustave z direktnimi volitvami; dalje poduk o občini ali srejni, o volitvi v obč. zastop; o županiji ali veliki občini po izgledu hrvatsko-ogerskih (prav za prav staro-slovenskih) županij ali komitatov, ki

bi lahko opravljale vse, kar zdaj c. k. okrajni uradi z brezštevilnimi uradniki oskrbljujejo. Ko bi se to izpeljalo, smo rešeni vseh težav, ki jih zdaj na cente imamo. — Knjižica razlaga tudi vse deželne razmere, volitve v dež. zbor; dokazuje sploh spoznano resnico: da deželnih odborov, ki vendar toliko denarja deželo stanejo, — čisto nič treba ni; — podaje natančni poduk o pravni federalistični stranki, kar utegne marsikomu, če to bere, oči odpreti, da vsak pameten državljani k tej stranki spadati mora. Slednjič govori o bukvah in časnikih, o živih potrebi kat. pol. društev, o volitvah in volilnih pripravah. Dodaje pregled volilnih okrajev, volilnih krajev in števila poslancev v vseh slovenskih pokrajinah.

Nemška knjižica: „Wegweiser für Wähler“ je nekoliko krajša (40 strani) in obravnava iste stvari v smislu pravne federalistične stranke.

Slovenska knjižica stane 12, nemška pa 10 kr. in obe se naročate pri g. B. C. Rossbacherju, trgovcu v Celovcu.

Živo priporočamo in naravnoč prosimo, da kolikor le mogoče vsak dušni pastir za svojo faro, če mogoče vsaka srenja za se nekoliko iztisov ene ali druge knjižice naroči. — Slavni odbor kat. pol. društva v Celovcu, ki je knjižici založil, daje po razmeri naročenih iztisov še za navrhek nekaj brezplačnih. Toraj le hitro sezite po izvrstnih knjižicah in berite jih skupno po nedeljah in praznikih pod senco košatih dreves, po društvih in kder koli se zbirate pošteni slovenski možaki — in vspeh bode dober za vas, kakor za deželo in državo!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Kakor se čuje, bodo volitve v drž. zbor blizu sredi oktobra, ter se brž drž. zbor skliče; deželni zbori se pa skličejo pozneje. — Se ve da, ker se z njimi odslej ne bo več mudilo, ko nimajo več pravice poslancev voliti v drž. zbor. — Po Českem in posebno na Dunaju se hudo grizejo „stari“ in „mladi“ ustavaki, kar pa nema druga v sebi, kakor le to, da bi „mladi“ radi oblast in lepe službe z lepimi plačili v roke dobili in potem bolj naglo kakor „stari“, ki so zdaj na kormilu, delali ter strahovali kat. cerkev kakor njih duševni bratje zunaj v rajhu. —

Potrjena je postava, ki dovoljuje novih železnic, med katerimi ste dve za Štajarsko, namreč: iz Knittelfelda skoz spodnji Dravberg, Konjice in Rogatec do deželne meje, in druga črta iz Beča proti Radgoni, in odtod na levi strani do štajar. meje proti Ogorskemu, na desni strani pa proti Mariboru. — Potrjeni so tudi sklepi delegacij za stran skupnih stroškov za l. 1874, katerih je 93 milijonov in 49.377 gld.; na takrajlitavske dežele

spada 63,831.873 gld., na Ogorsko pa 29,217.504 gld. Ogrom pa slaba prede, ker imajo že za tekoče leto primanjkuje za 31 milijonov gold.

Na Dunaju je zdaj belgijski kralj, črnogorski knez s kneginjo, kterima se skazuje vsa čast, kakor drugim vladarjem, kar je prav in utegne dobrih nasledkov imeti, ker nam zares ni pogrešati dobrih prijateljev na jugu.

Prišel je binkoštni ponedeljek tudi ruski cesar z naslednikom cesarjevičem Aleksandrom in z velikim knjezom Vladimirjem. Pripravljene so velike svečanosti in velikansk manevar ruskemu stricu na čast. — Manj vedro in veselo je pa političsko obnebje. List „Vtld.“ poroča kakor pravi, iz zanesljivega vira, da sta se v prvi polovici meseca maja Bismark in Gorčakov v Petrogradu pogajala zastran delitve avstrijske države, da se pa o Českem nista mogla pogoditi. Rusija ne pusti Českega, kder so Slovani v večini, nemškemu cesarstvu pridružiti, Prusi pa nočejo tega kraljestva izpustiti, kajti je Česko ključ do vse Avstrije noter do jadranskega morja. — Da je res to velikonemški načrt, kterega bi radi prej ko mogoče izpeljali, o tem ni dvomiti. Iz tega pa naj Slovenci sklepajo, kaj da počenjajo naši nemškutarji, ki podpirajo pri volitvah tiste ljudi, ki tako pridno Prusakom pot pripravljajo v Avstrijo! Kdor podpira nemčurje in liberalce, ta podkopava Avstrijo, občno domovino našo. Zapomnite si to dobro!

V Pragi na Českem se je vršil od 29. maja počenši diecezanski cerkveni zbor, kar je res živa potreba dan denešnji, ko vse cerkveno življenje medli in si posamesni duhovniki pomagati ne morejo. Morebiti bo enkrat kaj takega tudi v solnograške nadškofiji, kamor spadamo tudi mi Lavantinci.

Vlada je na Českem ustavila vsako dovoljenje hranilnic, upnih društev in založnic, češ, da je — na Dunaju toliko sleparij prišlo na dan! Po naših mislih je pa prav zdravnik tisti, ki izdere bolni zob, zdravega pa pusti v čeljusti. Te društva so zdrave in ne sleparske, toraj ljudstvu koristne, čemu jih tedaj dušiti?

V Slatini na Slavonskem je prišlo v zadevi zemljišnega uravnanja z grajšino knjeza Schaumburga do tepeža med kmeti in žandarji, ter so 4 kmeti usmrteni, 3 pa ranjeni. — Pri obnovljenji mestnega zastopa varaždinskega, ki se je vendar enkrat razpisalo, kar bi se bilo v 12 letih sem že 3krat poprej goditi moralo, so narodnjaki dozda sijajno zmagali, kar je tem bolj pomenljivo, ker je Varaždin doslej na slabem glasu bil, da je skoz in skoz magjaronsko mesto. — Tudi iz Pešta se čuje veseli glas, da pogajanje kraljevske deputacije Hrvatov prav ugodno napreduje. Pejačević utegne minister postati.

Vnenje države. Nemški preč. škofi so zdaj, ko so kat. cerkvi sovražne postave 25. maja po-